І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 77. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го КВІТНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 24, 1962 No. 77. VOL. LXIX.

ЗДА ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО НОВОЇ СЕРІЇ АТОМОВИХ ПРОБ

Вашингтон. — Уряд ЗДА вирішив вже в найближчих днях, можливо що в середу, 25-го квітня, почати нову серію атомових проб, на Пацифіку в районі острова Різдва Христового. Ці проби нової атомової зброї мають відбутися в повітрі, і під час цих пробних вибухів мають ствердити, як діють атомові експльозії високо в повітрі. ЗДА досі випробовували меншу атомову зброю під землею, але атомові фахівці домагаються, щоб випробувати атомову зброю і в повітрі, бо минулого року СССР перевів кількадесять проб із великою зброєю в повітрі, чим порушив ту рівновагу, яка була в цій ділянці під час того, як були припинені пробні атомові вибухи від жовтня 1958-го року. На Пацифіку ЗДА мають перевести і перші проби з тими ракетами, які в повітрі мають нищити ворожі далекосяжні ракети. Мають в цій новій серії випробувати щераз такі атомовві ракети, як „Поляріс", які випускається з підводних атомових човнів, та далекосяглі ракети „Атлас". 22-го квітня Спільна Конґресова Комісія Атомової Енергії опублікувала звіт про те, що трирічні досліди виявили, що не можна науковим способам контролювати те, чи ворог не переводить під землею пробних експльозій. Коли поприпиняли атомові проби в 1958-му році, то здавалося, що можна буде за допомогою сейсмографів та інших інструментів викривати ворожі підземні атомові вибухи, але пізніші досліди в цій ділянці виявили, що це не є цілковито певне, і тому уряд ЗДА мусить таки обстоювати те, щоб була міжнародна контроля пробних атомових експльозій. СССР постійно не погоджується на те, щоб чужі контролери могли відвідувати територію СССР, бо боїться, що це були б шпигуни, і жадає, щоб ЗДА, Англія і Франція повірили на слово комуністам та припинили атомові вибухи і знищили всю атомову зброю. СССР обіцяє зробити те саме в себе, але ЗДА і їх союзники не можуть на це погодитися, навчені досвідом із минулого року, коли СССР без повідомлення, під час переговорів в Женеві, почав нові атомові вибухи в повітрі та перевів їх цілу довгу серію, в тому і найбільші досі експльозії. Англія в справах виявлення пробних підземних малих експльозій займає дещо інше становище, як ЗДА, бо її науковці твердять, що можна за допомогою сейсмографів викривати малі атомові проби, що є менші як 20 кілотонів, це значить 20.000 вибухового матеріялу ТНТ. Американські науковці твердять, що малих атомових проб під землею не можна виявити, як показалося під час переводження проб із малою атомовою зброєю. Деякі сейсмографічні стації виявили були менші атомові вибухи, але не могли ствердити, де ті вибухи відбувалися. Тому ЗДА мусять обстоювати своє давніше домагання, що не можна погодитися на припинення атомових пробних вибухів без певної міжнародної контролі.

Вибрано 8 пілотів для летів в космічних просторах

МАЙБУТНІ АМЕРИКАНСЬКІ АСТРОНАВТИ. — Вгорі на окремих фото (від ліва) три із новообраних для вишколу на астронавтів американських пілотів: капітан Роберт Г. МекІнтош з Балтимору, капітан Алберт Г. Крюс, юн. з Александрії, Луїзіяна, і капітан Роберт В. Сміт з Вашинґтону. Внизу капітан Чарлз Ц. Бок, юн. із Айови із своєю дружиною та дітьми.

Вашингтон. — 20-го квітня вибрано 8 досвідчених пілотів, 7-ох із летунства і одного із фльоти, які відбуватимуть лети в космічні простори, і з яких пізніше Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація зможе вибрати кількох астронавтів. 8 вибраних мають 18-го червня почати 8-місячний курс в летунській базі Едварса в Каліфорнії, де будуть навчатися працювати в таких проєктах, як X-15, Дайна-совр ширяки іт. п. Випускники цієї школи в Каліфорнії творитимуть резерву, з якої вибиратимуть нових астронавтів та інженерів і керівників космічних проєктів. Всі вибрані є інженерами летунства або є випускниками математичних чи фізичних факультетів. Вибрані є: підкомодор Ллойд Н. Гувер, капітан летунства В. Т. Твінтінґ, А. Г. Крувс, Р. Г. МекІнтош, Р. В. Смит, С. С. Бок, і майори летунства Б. В. Нолл і Д. М. Сорлі.

Великодні свята у ЗДА і в світі святковано урочисто Богослужбами й парадами

Ню Йорк. — Цьогорічні свята за новим стилем проходили у З'єдинених Державах Америки, як і в усьому світі дуже урочисто і за незвичайно гарної погоди, яка дозволила мільйонам людей взяти участь не тільки в Богослужбах, але й у великодніх парадах на площах і вулицях великих міст. Особливо урочисто відбулися такі паради у Ню Йорку, Вашингтоні, Філядельфії й інших містах ЗДА, де сотки тисяч святково зодягнених людей залляли площі і вулиці навколо соборів і церков. У Ню Йорку, зокрема в околиці П'ятої Авеню, поліція мусіла припинити автовий і автобусний рух в цілих кварталах міста. Президент Кеннеді святкував Великодні свята із своєю родиною в Палм Біч на Флориді. Незвичайно величаві були урочистості в таких центрах церковного життя, як Рим і Юрусалим. В Богослужбах, що були відправлені в Церкві Святого Гробу в старому Єрусалимі, поставленій на місці, де був колись гріб Ісуса Христа, взяли участь тисячі християн прибулих з усіх країн світу.

Ген. Салян, вождь французьких терористів, арештований і перевезений до Парижу

Париж. — В минулу п'ятницю 20-го квітня ц.р. в полудне французька поліція в місті Альжирі, керуючись інформаціями, добутими від одного з арештованих раніше французьких екстремістів, обступила один квартал в середмісті Альжиру та в приватному елегантному помешканні арештувала генерала Равля Саляна, головного команданта Тайної Військової Організації, яка вбивствами, терором і саботажами бореться проти режиму президента де Голя і його альжирської політики. Ген. Равль Салян запустив вуса, почорнив волосся і змінив шминкою вираз обличчя, але французькі старшини негайно розпізнали його, дармащо він сам старався скрити свою тотожність. Він жив на чужу довідку одного з своїх французьких приятелів. Разом з ним арештовано його дружину і доньку, як теж його адьютанта. Всіх перевезено до Парижу. 64-річний генерал Равль Салян, колишній головний командант французьких збройних сил в Індокитаї і потім в Альжирі, з найвищими військовими відзначеннями старшина французької армії, знаходиться вже у паризькій в'язниці Санте, куди перевезено його з найбільшими засобами охорони й безпеки. На вістку про перевезення туди ген. Саляна, яких 500 тамошніх політичних в'язнів уладили бурхливу демонстрацію, серед якої коло 15 осіб з-посеред в'язнів і сторожів було ранених. Генерал Салян, засуджений вже заочно на смерть за участь у військовому бунті в Альжирі в квітні мин. року, стане за яких два тижні перед військовим судом, де його напевне чекає засуд смерти. Салян вже вибрав собі чотирьох видатних паризьких адвокатів на оборонців. За газетними інформаціями, він психічно заломаний і, переслуханий впродовж довгих годин, старався скинути вину за сотні невинних жертв терористичної акції в Альжирі на своїх „божевільних" співробітників. Його арештування було найбільшим психологічно-політичним ударом по Тайній Організації, яка проте, керована групою полковників-дезертирів, продовжує свою криваву роботу.

ПАПА З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ ЗАКЛИКАЄ СВІТ ДО МИРУ

БАЖАЄ УКРАЇНЦЯМ „ХРИСТОС ВОСКРЕС" УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Рим. — Папа Іван XXIII, у минулу Великодню неділю, 22-го квітня ц.р., промовляючи з балькону величнього собору святого Петра до десятків тисяч людей, що виповнили велетенську площу перед собором, закликав світ до Христового миру. „Тільки мир у Христі може зберегти і спасти світ, бо світ оснований на вічних вартостях і він охоплює світ кожної окремої людини, яка живе в обмеженому часі, але маршує до вічности" — заявив Папа. Він підкреслив, що саме при святкуванні Воскресення Христа треба молитися за мир. Він прославляв поступ науки і техніки для добра світу і людства, але вказав також на ту негативну сторінку технологічного поступу, який „збільшує загальні причини для поважної журби у світі". „Кожна країна, велика чи мала, з уваги на сучасну ситуацію, навіть у межах власних своїх внутрішніх відносин, має причину до остраху. Дорогі браття! Цей острах можна розвіяти тільки внаслідку об'єднаного зусилля всіх, задля збереження миру, де він є сьогодні. А де його нема, там треба зосередити всі зусилля, щоб зліквідувати кожну небезпеку або загрозу, яка стоїть у суперечності з основними засадами світу. Основою миру є ніщо інше, як правда, справедливість, правдива любов і шляхетна готовість до пожертв і самопожертви для добра братів своїх". Папа пригадав, що найбільшою в історії світу самопожертвою була добровільна смерть Христа на хресті задля відпущення гріхів людства. Наприкінці своєї короткої промови, яка була великою несподіванкою для десятків тисяч слухачів, які сподівалися тільки благословенства та найвище кількох слів від Папи, Папа висловив бажання з нагоди Великодня у 15-х різних мовах. Згідно з твердженням кореспондента „НЙ Таймсу", Папа виголосив те бажання мовами „арабською, польською, російською, українською, етіопською" і іншими. „А тепер я хотів би звернутися до Вас і привітати Вас з традиційними Великодніми бажаннями, кожного його рідною мовою: — Христос Воскрес!" — Папа відправив Понтифікальну Службу Божу в асисті 23 кардиналів та численних архиєпископів і єпископів. Гарна погода причинилась чимало до величнього характеру того святкування. Також в усіх інших столицях вільного світу відбулись урочисті Богослужби, відправлені тамошніми найвищими духовниками Християнських Церков. Як відомо, Великодні свята за Юліянським календарем відбудуться щойно в найближчу неділю, але греко-католики і православні святили шутки.

Фльота домагається гострої акції проти пероністів

Буенос Айрес. — Аргентинська фльота домагається, щоб президент Хозе Марія Гідо негайно уневажнив вибори з 18-го березня, бо ті вибори виграли були прихильники Перона, які тепер, згідно з конституцією, мали б 1-го травня перебрати ті пости губернаторів провінції, в яких вони перемогли. В деяких провінціях перебрав уряд контролю, але пероністи можуть силою старатися зайняти здобуті у виборах становища. При кінці тижня зросло було напруження в столиці, бо і армія домагалася від президента Гіда, щоб рішуче виступив проти пероністів, яких називає союзниками комуністів. Збройні сили викинули з уряду президента Артура Фрондзіні, який не хотів шляхом окремих зарядженъ зліквідувати перемогу у виборах пероністів. Це сталося 29-го березня, і вже місяць в Аргентині немає певної влади, бо президент Гідо формувати мусить вже другий кабінет тому, що деякі міністри золишили свої пости, не погоджуючись, щоб президент порушував конституцію. Найважніше є знайти людину, яка погодилася б бути міністром економіки, бо це був би вже шостий міністер на цьому становищі в цьому році. Цей міністерський пост є дуже важливий, бо господарка в Арґентині потребує чужих капіталів на інвестиції, а деякі кола арґентинців є проти чужих економічних впливів.

Владика Палладій мав нещасливий випадок

Бруклин, Н. Й. — Місцевий Комітет опіки над хворим Архиєпископом Палладієм при катедральнім Соборі Свято-Троїцької Парафії УАПЦ в екзилю інформує, що ще 31-го березня ц. р. Владика Палладій нещасливо впав у себе дома і пошкодив ногу. Стався перелом у правому суглобі кістки. 2-го квітня Владика був оперований і від того часу перебуває в шпиталі під опікою д-ра Івана Макаревича. Комітет висловлює надію що Владика вже скоро поверпеться до здоров'я та прохає вірних і приятелів молитися за його скоре видужання.

Президент Кеннеді із Флориди відкрив Світову Виставку у Сіеттлі, Вашингтон

Сіеттел, Вашингтон. — Президент Кеннеді 21-го квітня ц.р. в Палм Біч на Флориді за потисненням ґудзика відкрив Світову Виставку в Сіеттлі, у стейті Вашингтон. При тому Президент виголосив промову, яку телефоном передавали до Сіеттлу, і в якій висловив надію на те, що він „започатковує добу миру і порозуміння між людством". Промови Президента слухали 12,000 осіб. Цю Виставку організували 7 років. Це перша Світова Виставка впродовж 22-ох років, бо попередня була в Ню Йорку 1939-1940 рр. Президент Кеннеді сказав, що ця Виставка показує успіхи в ділянці науки, технології і промислу, і творить міст, який дає нам можливість конкурувати з іншими державами. Президент „вітав представників інших держав", бо ця Виставка є виявом „духа миру і співпраці".

Сенатори проти збільшення поштових оплат від журналів і часописів

Вашингтон. — В Сенатській Поштовій Комісії продовжувалися переслухання в справі збільшення поштових оплат. Конґресмен-демократ із Монтани Арнолд Олсен заявив, що Палата Репрезентантів збільшила поштові оплати від часописів і журналів проти рекомендації своєї поштової комісії. Конґресмени не взяли до уваги, що збільшені оплати від малих часописів і журналів на одного цента від примірника може спричинити ліквідацію деяких часописних видавництв. Республіканець сенатор Томас Г. Кухел із Каліфорнії остерігав, що збільшені поштові оплати від часописів — „це могила для часописів і магазинів". Більшість комісії відкинула пропозицію сенатора-демократа з Оклагоми Майка Мопроні, щоб обмежити час цих переслухань.

Голова Демократичного Крайового Комітету в обороні президента Кеннеді

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету Джан М. Бейлі склав окрему заяву, в якій твердить, що атаки республіканців на Президента за те, що виступив проти власників сталеварень, є очевидним нонсенсом, бо республіканці зробили це з чисто партійного становища і перебільшили цю проблему. Республіканці закидали Кеннеді, що він користувався методами „поліційної держави", коли виступив проти власників сталеварень за те, що збільшили були ціну на сталь. Республіканці казали, що Президент порушив найосновніші засади американських законів. Бейлі відкидає закиди республіканців і каже, що вони діють із чисто партійних мотивів. Республіканці, казав Бейлі, 10 днів мовчали в цій справі, але коли побачили, що Президент мав успіх в обороні інтересу широких кол громадянства, вирішили виступити проти демократичного Президента.

Михайло Бажанський очолює Відділ УККА в Дітройті

Дітройт. — 1-го квітня ц.р. відбулися Загальні Збори Українського Конґресового Комітету Америки метрополії Дітройт при великій участи делеґатів від членів організацій та товариств цього міста. По звіті уступаючого голови д-ра Тренда, його заступника д-ра Віхара та членів Управи вив'язалася цікава і ділова дискусія на громадські теми. Присутні одобрили незвичайно докладний звіт Збіркового Комітету на Пам'ятник Шевченкові. Зібрано понад 10 тисяч долярів. Вибрано нову Управу, яку очолив ред. Михайло Бажанський.

У Тант перестерігає перед грошовим банкрутством Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант перестеріг в минулу неділю, виступивши в телевізійній програмі „Міжнародна зона", що Об'єднаним Націям грозить грошове банкрутство і заламання його найважливіших актуальних місій задля збереження миру, якщо члени Об'єднаних Націй не змінять свого становища в справі належних від них грошових внесків. Правда, звичайні річні членські вкладки були заплачені до кінця мин. року у 95 відсотках, зате більше як дві третіх членів ОН відмовились платити на такі дві надзвичайні дії Об'єднаних Націй, як зберігання „міжнародної поліції" на ізраїльсько-єгипетському прикордонному обширі та міжнародного війська в Конґо. До тих, що нічого не платять на ті місії, належать всі комуністичні країни та велика більшість арабських та взагалі азійсько-африканських, а також частинно й південно-американських країн, які виправдуються браком грошей. В червні 1963 року Об'єднані Нації матимуть дефіцит на суму 170 мільйонів долярів. У Тант боронив теж Об'єднані Нації проти численних сучасних критиків тієї установи. Він заперечував загрозу для правильного функціонування апарату Об'єднаних Націй у зв'язку з напливом азійсько-африканських країн, як теж боронив „демократичний принцип" рівности голосів всіх членів. У відповідь на закиди, що членські держави, які не мають ніякої відповідальности в сучасному світі мають однаковий один голос, як великодержави з найбільшою відповідальністю, У Тант вказав на паралелю, що у Мангеттені в Ню Йорку Рокефеллер, який платить мільйони щорічного податку, має однаково тільки один виборчий голос, як каменичний сторож і віндяр, що, може, платить 5 долярів.

„Тризуб" програв перші змагання Фіналу Сходу

Минулої неділі, 22 травня 1962, на грищі у Філядельфії, зазнав „Тризуб" несподіваної поразки у фінальних змаганнях Сходу за Чашу футбольного чемпіонату ЗДА. Футбольна дружина „Тризуба" програла 1:2 першу з двох фінальних гор Сходу зі сильним клюбом „Гунґарії" з Ню Йорку. Ворота для „Тризуба" здобув Ферейра, вирівнюючи вислід першої півгри на 1:1. Автором перших воріт мадярів був Мате, а рішальні ворота стрілив у 75-ій хвилині Домбороцький, бувший змагун „Тризуба".

Відплатні змагання фіналу Сходу відбудуться вже в наступну неділю, 29-го квітня, на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н. Й. „Тризубові" треба перемогти в них „Гунґарію" різницею двох воріт, щоб здобути право на участь у великому фіналі гор за Чашу ЗДА. Перемога „Тризуба" різницею одних воріт вимагатиме ще одних рі[illegible]них змагань, а нерішена, чи програна „Тризуба" елімінувала б нашу дружину від кінцевої гри. „Тризуб" має ще всі дані можливості вирішити другі змагання з „Гунґарією" у свою користь і опісля здобути Чашу Чемпіона ЗДА у великому фіналі.

УСК Ню Йорк здобув минулої суботи, 21 квітня гарну перемогу в змаганнях Інтер Ліґи над сильною дружиною Американської Футбольної Ліґи Інтер Ф. К. з вислідом 4:2. Ця перемога УСК-у на своєму грищі у Фляшінґу дозволила йому залишитися на четвертому місці показника „Великої Десятки" з точками 29:17 та відношенням воріт 58:34.

СССР погрожує зірванням переговорів та, мабуть, конференції роззброєння

Женева. — Валеріян Зорін заявив на засіданні 17-членної конференції роззброєння у Женеві, що у випадку, коли ЗДА виконають свою заповідь і розпічнуть серію атмосферичних ядрових експериментів, то Совєтський Союз виступить з комісії тієї конференції, яка продовжує переговори про підписання договору про заборону всяких адрових детонацій. Окрема конференція в цій справі тривала від 30 жовтня 1958 року. Зорін апелював до ЗДА й Британії, щоб вони прийняли проєкт невтральних вісьмох країн за базу для переговорів, інтерпретуючи той проєкт так, що перевірювання всяких підозрілих вибухів чи потрясень землі можна буде переводити тільки на „запрошення" збоку країни, де сталась та подія. Артур Дін від ЗДА рішуче відкинув таку суґестію, заявивши, що З'єдинені Держави „дістали вже лекцію щодо добровільного і неконтрольованого мораторіюму, що його Совєти можуть зірвати в будь-котрий момент під притекстом, що його собі вифантазують". Женевська конференція роззброєння розіхалась на Великодні свята латинського обряду, але на вівторок 24 ц. м. призначено її дальше засідання.

Хрущов виявляє „поміркований оптимізм" щодо справи Берліну

Москва. — Американський видавець і редактор, Ґарднер Ковлс, відбув з Нікітою Хрущовом в минулу п'ятницю близько тригодинну розмову, під час якої — як заявив він — сам він, Ковлс, обмежився тільки до коротких запитів, а говорив ввесь час Хрущов. Розмова торкалася справ Берліну, переговорів про міжнародне роззброєння і різних інших справ з міжнародної ситуації. Той американський пресовий діяч заявив, що він особисто був найбільше зацікавлений тим, щоб перевірити, наскільки Хрущов різниться від Сталіна. Ковлс, зупинившись в Лондоні в подорожі з Москви до ЗДА, не захотів виявляти подробиць тієї своєї розмови з Хрущовим, поки не одержить офіційного тексту, що його йому обіцяли прислати з Москви. Однак він запевнив, що Хрущов виявляв оптимізм щодо можливости знайти компромісову мирну полагоду конфлікту за Берлін, підтримуючи вартість і практичну доцільність продовжування теперішніх розмов на цю тему, що ведуться у Вашингтоні з совєтським амбасадором Анатолієм Добриніним.

В АМЕРИЦІ

● 19-го квітня Конґрес почав 10-денні великодні вакації, оцінюючи з цієї нагоди дотеперішню працю. В Палаті Репрезентантів представник демократичної більшости спікер Джан МекКормек твердив, що Палата досі виконала „велику працю" під час 100 днів цьогорічної сесії. Але представник республіканської меншости, конґресмен Чарлз Галлек сказав, що праця є „нескінченно мала", і, можливо, що це навіть є „добре для країни". Конґрес почне працю 30-го квітня.

● Віце-президент Линдон Б. Джансон, промовляючи на конвенції Американського Товариства Часописних Редакторів в Ню Орлінсі, сказав, що зачинається нова доба в дослідах над космосом після того, як були деякі малі невдачі з летами довкола Землі. Ми хочемо летіти на Місяць, казав він, не тільки для якогось спортового рекорду, але тому, що це є новим кроком в дослідах над космічними просторами. Дотеперішні наші успіхи виявили, що наші фінансові інвестиції в цій ділянці дають добрі відсотки.

● 19-го квітня над 10 західніми стейтами видно було велику вогненну кулю, яка, як декому здавалося експльодувала, або впала на землю десь у стейті Ютаг. Професор фізики в університеті стейту Ютаг д-р Роберт Кедеш гадає, що це був тип метеору, який експльодував. Цю кулю видно було над стейтами: Невада, Ореґон, Монтана, Айдаго, Арізона, Ню Мехіко, Вайомінґ, Кензас, Каліфорнія і Ютаг.

● Перепис населення з 1960-го року виказує, що у великому Ню Йорку є 612,574 порторіканців, в тому є 587,703 білих і 24,871 не-білих. В 1950 році було їх в Ню Йорку 246,306, і від того часу те число збільшилося на 149 відсотків на 366,268. Найбільше порторіканців є в Мангеттені — 213,233.

У СВІТІ

● У підсовєтській Вірменії арештовано 12 осіб за нелеґальну торгівлю чужою валютою — повідомляє совєтська преса. Арештовані буцім-то скуповували і продавали не тільки чужинну валюту, але й монети та самоцвіти. Західня преса натякає, що большевики під покришкою боротьби проти „спекулянтів" насправді продовжує антисемітську нагінку.

● У Греції Найвищий виборчий трибунал уневажнив вибори в центральній частині країни і наказав перевести нові впродовж найближчих 30-х днів. Сталося це тому, що там незаконно голосували 445 вояків. Це рішення суду надзвичайно врадувало опозицію, яка ввесь час твердила, що останні парляментарні вибори з жовтня мин. року були пофальшовані. Скасовано також вибори в окрузі Сальонік, що дали були більшість урядовій партії прем'єра Караманліса, а переведені нові вибори вийшли у користь опозиції.

● Савді-арабський король Савд казав арештувати одного з своїх молодших синів, князя Фаваза, і судити його, як звичайного громадянина, за те, що той наїхав своїм автом на трьох мужчин і важко їх поранив.

● Навіть ТАСС, офіційна совєтська пресова аґенція, признає посередньо, що серед підсовєтської молоді зростають настрої недовір'я до офіційної совєтської пропаґанди, опертої на брехні. ТАСС цитує статтю якоїсь Любов Кабов, яка твердить, що совєтська молодь „в пошукуванні за правдою почала глибше розглядати життьові проблеми", виявляючи свій „скептицизм", особливо від часу здемаскування сталінського „культу особи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Ніби відпруження

Це „ніби" необхідне, коли говорити про „відпруження" в нинішній міжнародній ситуації. На тему такого здогадного відпруження аж роїться від коментарів в американській пресі. В сумі ті коментарі потверджують мудрість німецької сенсенції: „бажання є батьком думки". Відпруження ніби настало тому, що большевики після гострого демаршу Діна Раска і лорда Гюма перед Громиком у Женеві перестали напастувати західні літаки, коли вони відбувають свої рейси в так званих повітряних коридорах між Західнім Берліном і Заходом. Доказом відпруження було ніби прийняття з кав'яром і водкою американського генерала Вруса Клерка в совєтській головній кватирі в Потсдамі, коли приїхав він туди два тижні тому, щоб договоритися в справі привернення свободи рухів американським і совєтським військовим місіям у Східньому Берліні та у Франкфурті. За доказ відпруження американська преса прийняла відкликання маршала Івана Конєва із становища командувача совєтських військ у Східній Німеччині. За відпруження вважається, врешті, те, що Хрущов і його підлеглі перестали погрожувати збомбардуванням західніх столиць чи уповноваженням східньонімецьких комуністів повести нову блькаду Берліну.

Насправді — як слушно й авторитетно ствердив сам Дж. Ф. Кеннеді на своїй останній пресовій конференції — в міжнародній ситуації „нічого не змінилось". Підвищення чи зниження тону в холодній війні належало завжди до арсеналу зброї кремлівських стратегів, — це була завжди тимчасова тактика, залежна від хвилевої внутрішньосовєтської чи міжнародної коньюнктури. Сварня в комуністичній сім'ї, гостра сільсько - господарська криза в СССР, врешті рішуча постава Заходу в справі військових залог у Західньому Берліні і вільної комунікації з Берліном — все це спонукало Москву змінити тактику з войовничо - шантажевої на „співіснувальну". Але це тільки тактика і ніщо більше. Ніякої зміни політики ані в одній актуальній міжнародній проблемі немає, тим паче нема її щодо остаточних цілей комунізму та російсько - большевицького імперіялізму.

Тому всі ті коментарі про відпруження, про злагіднення відносин, про будь-які зміни в міжнародній ситуації — це самообман, який може тільки притупити власну сторожкість і облегшити Москві перехід — після короткої „передишки" до— дальшого наступу.

Висліди всюди ті самі

Господарська ситуація в різних комуністичних країнах доказує, що — не зважаючи на такі чи інші шляхи до комунізму — вислід побудови комуністичного ладу в тих країнах однаковий: постійна господарська криза. У важкій господарській ситуації, зв'язаній з постійним недоїданням населення, гострою недостачею одежі і товарів щоденної потреби, опинився комуністичний Китай з його догматичним супермарксистським проводом, наставленим на світову революцію і війну із західнім „імперіялізмом". У господарську безвиглядь, особливо ж у сільсько-господарській ділянці, завели комуністичні експерименти також і, здавалося б, могутній Совєтський Союз з його багатими природними ресурсами і можливостями. Щоб видряпатися якось із тієї безвиводі, кремлівські самодержці перебудовують поквапно не тільки сільсько - господарське керівництво, але й саму систему господарювання. Перед економічним крахом опинилася, внаслідок здійснюваних диктаторським режимом новоспеченого марксиста - ленінця Фіделя Кастра експериментів, теж і бідолашна Куба, населення якої піддано гострим харчовим обмеженням. Довгий ряд господарських криз в комуністичних країнах доповнила і Югославія, країна із нібито власним ліберальним шляхом до комунізму, здійснюваним з допомогою . . . американських долярів. Ведена Тітом — у перегонах з іншими комуністичними державами — широка індустріялізація Югославії поставила господарство тієї країни перед крахом і примушує югославську компартію й уряд драстично обмежувати життьовий стандарт населення.

Таких господарських „успіхів" у побудові комунізму добилися комуністичні режими, не зважаючи на те, що вони диспонують у своїх країнах усіма без вийнятку господарськими ресурсами, що під їх контролею перебувають не тільки всі підприємства, але й уся без вийнятку робітна сила їхніх країн. У їхнім господарюванні їм не перешкоджає ніхто, навіть викляинані ними імперіялісти, які, навпаки, іноді ще й рятують їх від повного банкрутства своїми позичками та продажем харчів. Та й не завжди можна винуватити у спричинюванні криз природні умови й інші „стихійні лиха", як це чинять тепер Хрущов і Мао Тсе-тунг.

За головну причину господарських криз, в обличчі яких опинилися комуністичні країни світу, треба вважати саму таки комуністичну систему, побудовану на доктринальних засадах, рішену здійснювати свої цілі всіма можливими засобами, не раз взагалі із запереченням людських і природних можливостей. Безоглядне експериментування комуністичних доктринерів і людоненависників в намаганнях побудувати нібито новий, кращий і достатній лад саме й приводить до тієї безвиводі, в яку загнали комуністи поневолені ними народи.

Всенародна репрезентація

Надрукований у „Свободі" з 19-го квітня ц. р. список делеґатів на 25-ту Конвенцію Українського Народного Союзу, що має відбутися в Ню Йорку в останньому тижні травня ц. р., належить до найбільш багатомовних документів, що характеризують Український Народний Союз і всю нашу спільноту в З'єдинених Державах Америки та Канади.

У списку подано імена і прізвища 425 делеґатів, що мають на конвенції репрезентувати своїх виборців: вісім десятків тисяч членів УНСоюзу, зорганізованих у 500 його Відділах в ЗДА і Канаді. Хто є ці делеґати? Це в першу чергу активні члени УНСоюзу, бо це вимагана статутом головна кваліфікація для делеґата. Але, якщо приглянутись ближче іменам та біографії делеґатів, тоді сміливо можна сказати, що це в людських можливостях найбільш репрезентативне представництво не тільки УНСоюзу, але й всієї нашої спільноти. Між делеґатами є люди з високою освітою, включно з професорами університетів, є й такі, що свою освіту здобули самі; є священики, висококваліфіковані професіоналісти, бизнесмени, фабричні і фармерські трудівники. Є між ними люди різного походження: давноприбулі поселенці - піонери, новіші поселенці, уродженці Америки й Канади. Є люди різних віровизнань і політичних переконань, за винятком, очевидно, комуністів. І головне: абсолютна більшість цих делеґатів — це найбільш активні, часто провідні громадяни нашої української спільноти в Америці і Канаді в усіх галузях її життя і розвитку. Делеґати УНСоюзу на його найближчу конвенцію — це справді всенародна репрезентація!

Уже за неповний місяць збереться ця всенародна репрезентація на сесію справді найбільшого українського парляменту у вільному світі, що ним є Конвенції УНСоюзу. На цих конвенціях практично виявляється головна засада демократії: нарід має голос, нарід є „босом", нарід через свою репрезентацію вирішує всі справи своєї організації і вибирає її провід. Тим то відповідальности кожного делеґата не можна перецінити, а опублікований список делеґатів дає оправдані надії, що рішення і ухвали найближчої Конвенції УНСоюзу будуть винесені справді в найкращому інтересі і самого УНСоюзу і наших українських спільнот в ЗДА і Канаді, як і в найкращому інтересі нашого поневоленого українського народу, для якого УНСоюз завжди був і напевно залишиться українською заморською твердинею.

Ярослав Курдидик

МОРАЛЬНА І МАТЕРІЯЛЬНА ОБОРОНА ЗДА

У передвиборчій кампанії 1960-го року демократична сторона закидала республіканцям, що уряд президента Айзенгавера впродовж восьми років робив усе можливе, щоб закривати від американського громадянства „голу дійсність". Тепер республіканські праві кола роблять урядові Кеннеді точнісінько такий самий закид із закриванням „голої дійсности". Обидвом сторонам треба признати рацію, бо й справді хіба врядигоди прориваються крізь оболону таємничости вістки, які розрослися вже так широко, що їх ніяк неможливо заховати.

З-поміж різного роду вісток, що не відбігають далеко від „політичних сенсацій", висуваються на передній плян три основні, які посередньо або безпосередньо стосуються до моральної та матеріяльної оборони ЗДА.

Першою з них є зізнання колишнього генерала Е. Вокера перед сенатською комісією, які в основному можна звести до кількох речень: 1) „американські збройні сили спаралізовані політикою, яка не хоче перемоги"; 2) „Департамент Оборони вбиває волю протиставитися комунізмові, бо існує якась химовби таємна змова не протиставлятися комунізмові"; 3) „жертвою дефетистичної політики падають дуже часто люди, які відважуються голосно про це говорити" і 4) найкращим доказом цього є сам Е. Вокер, який заявив: „Мені нічого не закидувано, мені не доведено жадної вини, але мене покарав хтось за ніщо".

За словами колишнього генерала Вокера, в самому Пентаґоні, як і в інших адміністраційних ділянках, що мають пряме відношення до формування оборони, робиться все можливе, щоб закрити від американського громадянства, в якій мірі комунізм загрожує ЗДА. На окремий запит сенатора Бартлета з Аляски, чи Е. Вокер думає, що й на високих урядових становищах сидять вороги Америки, колишній генерал відповів з великим подратуванням: „Так, але їх, на жаль, не викрито. За останніх 16 років вдалося викрити й схопити тільки Алджера Гісса".

Другу справу з'ясував недавно проф. Едвард Теллер, найбільший авторитет в ядровій царині. Він заявив, що справа роззброєння, яка роками товчеться на різних конференціях, не має успіху тому, що почато її „з невластивого кінця"... Її почали від ядрової зброї, що за останні роки викристалізувалася в найжахливішу, але водночас найбільше змініятюризовану зброю, яка відносно до своєї сили найдешевша і яку в порівнянні з усіма іншими родами зброї найлегше заховати. Бо й справді, коли порівнати ядрові стрільна чи бомби з тисячами літаків і танків, то ці останні потребують великих просторів, щоб заховатися або діяти.

Найбільша загроза в тому, твердив Едвард Теллер, що ядрову зброю у недалекому майбутньому зможуть продукувати навіть не дуже багаті держави з високозаавансованим апаратом учених і фахівців. „Батько водневої бомби" вважає, що такими державами будуть: Швеція, Західня Німеччина, Японія, Індія, червоний Китай, Південно - Африканський Союз, Бразилія.

Чотири роки тому створено в ЗДА окрему комісію, яка перевела докладні переслухання фахівців та знавців з різних ділянок роззброєння і всі ці відомості зібрала й видала окремою публікацією, що має коло тисячі сторінок та сотні різних покажчиків і діяграм. Одним із членів цієї комісії був теперішній президент Кеннеді, що входив туди як член сенатської Комісії Зв'язку з закордоном. Вже тоді обчислено, що на роззброєння, яке й досі не перейшло меж „найповажніше дебатованої ілюзії", потрібно 20 - 30 років часу і, що найважніше, — доброї волі всіх заінтересованих цією справою партнерів.

І зовсім слушно заявив недавно відомий радіовий коментатор Пірсон, що невдачу у Женеві легко зрозуміти, коли взяти під увагу, що супроти максимальної чесности і щирости, яку проявляли там західні партнери, протилежна сторона вкладала максимум лицемірства і забріханости.

Третя справа випливає немовби з наведеного прикладу в Женеві. У той самий час, коли відновлено в котрий-то раз конференцію в справі роззброєння, — у В'єтнамі, хоч про це й не говориться вголос, іде справжня війна, у якій ЗДА намагаються вдержати ініціятиву в своїх руках. І напевно, якщо справа прийме там поважний оборот, головне командування ЗДА не спиниться перед якимось „табу", яким була ріка Ялу в Корейській війні.

Як виходить, ЗДА не обмежуються висилкою самого тільки „корпусу інструкторів". Аджеж на останній пресовій конференції сам президент Кеннеді заявив: „Це загальновідомо, що у В'єтнамі є багато добрих американців, які не називають себе „бойовими в'єднаними" . . .

Із принагідних вісток виходить, що у Південному В'єтнамі є під цю пору понад 4.000 американців, і що туди прибувають щораз нові, хоч і невеликі, але важливі своєю ролею, частини. Також відомо, що на чолі т. зв. „протикомуністичної акції" у Південному В'єтнамі стоїть чотиризірковий генерал із штабом, який контролює всі бойові дії 150-тисячної в'єтнамської армії. Як подається в офіційних звітах, у боях беруть участь самі тільки автохтони, але всю скомпліковану технічну службу виконують американці рука-в-руку з в'єтнамцями. Вони також перевозять гелікоптерами парашутистів, ведуть авіяційну розвідку, забезпечують вояків амуніцією та харчами і керують артилерійським вогнем.

У В'єтнамі, як слушно висловився Дж. Олсоп, іде боротьба за цілу Азію, а може й за цілий світ.

● В Південно - африканській Унії, де ведеться расистську політику, що між іншим заборонила продавати автохтонним муринам алькоголеві напитки, крім низько - алькогольного поганенького пива, відкликано тепер цю заборону. Сталось це під натиском алькоголевого промислу, який шукає більше відборців, а також тому, що поліція не могла перешкодити щораз більшій і ширшій нелеґальній торгівлі всіма родами горілок, при чому самі поліціянти були деморалізовані хабарями.

● До Південного В'єтнаму наспів знову транспорт 16 американських морських гелікоптерів, що їх пільотують американські пільоти, перевозячи над джунглями в'єтнамських вояків.

Валентин Вакум

ВОГОНЬ І ПОПІЛ

Відомий паризький процес зробив із Шварцбарта оборонця переслідуваних. Вороги України розворушили тоді попіл і розпалили вогонь ненависти до українського народу. Попіл і вогонь, і це є другим заголовком книжки великого приятеля українців, Алена Дероша — французького публіциста і письменника жидівського походження.

Ця книжка вийшла в світ недавно, в кінці березня в Парижі, під назвою — „Українська проблема і Симон Петлюра". Величезні труднощі, зв'язані з друком цього цінного твору, є також покажчиком, як чатують вороги України, щоб не допустити правді про нашу дійсність вийти на Божий світ. Видання книжки відбулося майже контрабандою внаслідок спротиву французьких видавців.

Яку вагу ця книжка творить для всіх нас, українців, ще тяжко вповні усвідомити й оцінити, в цей час, коли ганебні напади проти сл. пам. Головного Отамана Симона Петлюри набирають щораз грізнішого характеру, чи то у формі карикатур і пашквілів, чи в телевізійних програмах.

„Українську Проблему" опублікувало видавництво — "Nouvelles Editions Latines" в Парижі. З передмовою вона має 220 сторінок. В передмові автор стисло переказує різні фази паризької трагедії і ролю в ній комуністів, щоб зганьбити пам'ять Симона Петлюри під гаслом: „Убивника зустріла заслужена смерть від руки месника Шварцбарта за жидівські погроми". Автор іронічно зазначає: „В той час у Парижі злочини, доконані внаслідок пристрасти, майже завжди виправдувалися судом присяжних. Від того часу підготовлена леґенда вдягнула підлого фанатика у величаву тоґу Брута. Втікач, приблуда, злодій, анархіст і вбивник Самуель Шварцбарт, убивця Симона Петлюри, був виправданий 26 травня 1927-го року паризьким судом, і цей вирок сповнив радістю ворогів України".

Ален Дерош почав свою книжку цитатою з Вольтерової „Історії Карла XII": — „Україна завжди прагнула бути незалежною". На 35-ти сторінках він спромігся подати в найстислішій формі історію нашої культури. Довше зупиняється він над постатями Хмельницького і Мазепи, Сковороди і Шевченка, деякі вірші якого подає в гарному перекладі на французьку мову; згадує він ще й інші великі імена з нашої літератури, як Костомарова, Лесі Українки, Михайла Грушевського і ін.

У наступних розділах, які Дерош присвячує особисто С. Петлюрі і Українським Визвольним Змаганням, він виявляє глибоку обізнаність з усіма фазами нашої національної революції. Тяжко охопити повністю зміст цієї красномовної оборони постаті Симона Петлюри і передати тонке відчуття величі і чеснот Головного Отамана. Але що найбільше вражає — це численна й докладна документація, що свідчить не тільки про прихильність відношення Петлюри до жидівського народу, але й про те, що він був його активним оборонцем. Ось ряд фактів, які це найкраще висвітлюють:

„9-го серпня 1919 р. на публічному зібранні пан Красний (жид), український міністер у жидівських справах бере слово: «Жидівське населення цієї країни переживає один з найбільше трагічних моментів своєї історії. Шість місяців - бурі погромів і ріки жидівської крови — це дуже тяжко перенести. Оточена ворогами Україна не в стані покінчити із затіями анархістів і антисемітів, що нападають і руйнують нашу країну»". І далі:

„Наказ по Армії Головного Отамана Військ УНР з 26-го серпня 1919-го року.

Старшини і козаки Української Армії! Трудові маси жидів вбачають у вас визволителів, і майбутні покоління ніколи не забудуть ваших жертв. Оберігайтеся провокаторів і всіх тих, що бажають погромів. Старайтеся вплинути на слабших з-поміж вас. Будьте безпощадні! Кара смерти впаде на спричинників погромів і аґентів - провокаторів. Я вимагаю від вас найбільшої дисципліни, щоб ані волосок не впав з невинної голови".

А ось приклад червоного терору. Пааа Катеринославом червона кавалерія почала жидівські погроми. Всюди, де приходять большевики, нарід говорить: „Це ті самі білі, тільки колір інший". На стації Бобринська хтось спитав донського козака: „Яке ваше гасло?" Він відповів: „Бєй жідов, спасай Росію!" Це є гасло чорної сотні, і власне це воно під час паризького процесу було приписане фальшивниками історії українській армії Петлюри.

Один журналіст оповідає: „Коли я йшов пішки до Києва, я переходив через Канів. Там жиди оповідали мені, що банди Будьонного вчинили жидівський погром в околиці Корсуня. Все було сплюндровано; сотні людей старих і молодих замордовано".

Деякі отаманчики були замішані в погромах, але коли Головний Отаман про це дізнався, то їх гостро покарано. Одного разу на стації Проскурів Симон Петлюра зауважив старшину Семесенка. Петлюра його запитав: „Що ви зробили? Як ви сміли пролити невинну кров? Вона тяжко обійдеться Україні!" Семесенка після цього віддано під військово - польовий суд і негайно розстріляно.

Цікавим документом є промова під час паризького процесу адвоката Кампінші:

„Панове судді! Панове присяжні! Симон Петлюра увійшов живим у леґенду. Він став об'єктом поганн українського народу, створивши ве-

(Закінчення на стор. 4-ій)

І. Василишин

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР В АМЕРИЦІ

На наших святочних сходинах, концертах, академіях щораз частіше світять залі пусткою. Деякі, навіть масові, організації не можуть своєчасно відбути річних зборів, бо часто бракує мінімальної кількости приявних. Члени слабо вплачують до своїх організацій вкладки, а жертвенність на народні цілі щораз більше спадає. Люди байдужіють, втікають від громадських справ, замикаються у вузькому колі своїх власних інтересів. Вони поволі затрачують свою первісну ціль, задля якої вийшли на еміграцію, забувають, що там десь наші дорогі, близькі, яким доля судила випити чашу горя до дна, покладають на нас великі надії, ждучи видатної допомоги.

Особливо грізна ситуація на відтинку молоді, яка на наших очах стає індеферентною, відчужується від свого пня, денаціоналізується. Коли ж пропаде молодь, пропаде й вся українська громада враз з усіма її надбаннями. Дивлячись на те, як мало цікавиться молодь нашим громадським та культурним життям, як часто на вулиці чи в товаристві починає вона користуватися не рідною мовою, як мало знає вона історію, культуру, традиції свого народу, ми порівнюємо її з колишньою молоддю на рідних землях і гостро засуджуємо.

Але чи такий засуд оправданий?

На рідних землях виховувалася наша молодь під постійним благодатним впливом рідної стихії. На кожному кроці чула вона свою мову, співала рідну пісню, слухала оповідання, леґенди, перекази з героїчного минулого свого народу, звикала змалку до української книжки та часопису, горнулася до своїх організацій. Та чи не найбільший вплив на її уяву, на закріплення національно - патріотичних почувань мали українські театральні вистави. Як щиро вітала наша публіка український театр, який в погоду й негоду відвідував наші міста, містечка та села, розбуджуючи народ зі сну, нагадуючи йому наше славне минуле і показуючи незавидну теперішність, таврувочи винних в такому її стані або осмішуючи їх гострою сатирою! З убогих сцен наших Народних Домів та читалень „Просвіти" або навіть нужденних жидівських заїздів неслося українське слово, лунала українська пісня, падали нові кличі, нові заклики до боротьби за добро, за красу, за своє право.

Особливо горнулася до театру молодь. А перейнята чаром його вистав організувала в себе аматорські театральні гуртки, переписувала й вивчала ролі, відбувала проби, прибирала сцену, словом, знаходила новий зміст у своєму житті.

Чи ж можемо такого самого захоплення, такого самого духа жертвенности і посвяти, такого самого ідеалізму жадати від нашої молоді тут, на еміграції? Від молоді, яка народилася або принаймні виросла на чужині, України не пам'ятає або й ніколи не бачила, української книжки не читає, бо, внаслідок переобтаження навчальним матеріялом у школі, матеріялом, часто з неприхильним до України змістом, не має на читання часу. Користуючись лиш зрідка українською мовою, наша молодь має дуже бідний запас слів і тому прочитане в українській мові слабо розуміє. Вона виставлена на кожному кроці на впливи чужої культури, що повінню ллється на неї за посередництвом осліплюючих неонів, яскравих образів, крикливих мелодій.

Чи ж диво, що наша молодь починає сторонитись від нудних для неї академій і інших патріотичних імпрез? Що вона байдужіє до справ, які нас так глибоко хвилюють? Що, не знаючи історії, літератури та культури свого народу, вона соромиться свого походження і своєї рідної мови?

Тож мусимо вдарити у великий дзвін на сполох. Мусимо дати нашій молоді все, що можемо, щоб врятувати її від загибелі, затримати при українстві. Даймо їй в першу чергу наш, український театр, де вона без труду могла б познайомитися з життям і побутом свого народу, з його ідеями і прагненням до добра та краси, до світла і волі. Хай зі сцени промовить до неї безпосередньо сама пограблена і поневолена, але неупокорена, горда, чарівна у своїй величі й красі Україна.

Також старша ґенерація, бита життям і втомлена тяжкою працею на хліб насущний, радо піде до свого театру, щоб відпочити духом, відпружити нерви і на крилах уяви полинути в країну своєї молодости. І вона відчуває потребу такої атомової батерії, яка наснажувала б її свіжою енерґією, такого джерела, що з нього черпала б надхнення і запал до жертвенної служби своєму народові.

Маємо всі дані для того, щоб створити тут, у ЗДА, український театр. Маємо талановитих, досвідчених артистів, цікавий, вартісний репертуар і маємо вдячну, спрагнену театральних видовищ, публіку. Бракує тільки грошей, власне організованої підтримки громадянства. І тому всі дотеперішні спроби, що їх самотужки підносили окремі гуртки ідеалістів та ентузіястів, кінчилися невдачами, відбираючи охоту іншим до дальших спроб.

Крайня, найвища пора, щоб наша громада взялася організовано до цього діла!

Софія Парфанович

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(22)

Ля Спеція і мармур

Автобус котився рівною дорогою на північний захід. Дорога, як до Віяреджіо, — між морем, оселями, сосновим гаєм і горами оподалік. Оселі оградні з елеґантними віллями й готелями, майже безперервним разком вздовж узбережжя. Це Ліґурійська Рів'єра, вправді не така славна як французька, але має вона свій чар і масу гостей.

Кріпкий вітер вичистив Апуанські Альпи, і вони показали свої постріпані вершки, свої повигризані ребра. Ми доїздимо до Каррари. Ліворуч — пристань Маріна ді Каррара. З дороги видно великі крани, кораблі на причалі, склади, повні дорогоцінного каміння. Це каррарський мармур, і від нього все тут біле, наче всипане снігом. Будинки побудовані з цього каміння, ним вимощені дороги, великі брили його лежать на подвір'ях різьбарів. Крани ладують його на кораблі, що пливуть у далекий світ. Справді, цілий світ разом з Америкою будує з каррарського мармуру. Про страшний спосіб видобування цього цінного каміння з копалень людською і воловою силою писав у своїх подорожних нотатках Діккенс. Чи нині щось змінилося? Тяжко сказати, бо наша дорога не веде до копалень.

Гори наближаються, дорога підноситься на їхні підніжжя, що спадають до моря. Вони зелені і похожі на наші гори та підгір'я, немає тут попелясто - зеленого кольору Апеннін, синявої зелені виноградників та маслинових садів. Шпилькові й листкові дерева вкривають підніжжя, потоки й річки збігають до моря, а на їх берегах та сама троща, яку так цінять і використовують італійці. Врешті, в кожному проваллі оселя. Так аж доки останній виступ на гори і з них вид на Ля Спеція і море, що в останньому відтинку дороги віддалилося було поза гірське підніжжя. Синіє простора затока, обмаєна вінцем гір, перетикана острівцями і на західньому кінці обведена муром скель, на яких розсипалися оселі, а в них остання перлина затоки: Порто Венере.

Затока майже замкнена. Це важлива воєнна пристань. Бачимо кружляки і кораблі під різними прапорами. Широка елеґантна променада обсаджена соснами, кедрами, маґноліями і пальмами. Уздовж побережжя лавочки з мушлями, головно тими, що їх при вас розкривають і, покропивши цитриною, годують вас ними. Та я якось не маю відваги їсти живину . . . Ліворуч променади місто, в цілості побудоване з палат, віль і будинків в стилі кінця минулого століття. Цей тісний, гірський виступ ще тоді так щільно забудовано, що містові Ля Спеція нікуди далі рости. А вона була відомим і елеґантним відпочинковим місцем. Йдучи променадою, я пригадувала собі десь з книжок, читаних в дитячих літах: . . . „граф сидів у Спеціях" і не могла собі нічого більше пригадати. В дитячій пам'яті залишилася тільки назва місцевости.

З Ля Спеція моторовим човном до Порто Венере. Мали ми ще по дорозі вступати на один з островів, але море було надто бурхливе — його розхрістав вітер, і моряки не відважувалися возити по ньому гостей. Тому ми перетяли затоку і заплили до Порто Венере. Це назва маленької пристані на причілку подовгастого півострова, що оточує затоку Ля Спеція.

Як і в інших оселях, на скелястому побережжі цієї затоки доми й дімки розсипані над морем і стрімко спинаються по скелястій стіні. На самому вершку її стоїть костел св. Лаврентія, що домінує над усією дуже гарною сценарією.

Доми на пристані питомі італійському будівництву з-перед віків. Це бо оселя ще з римських часів, коли вона була базою римлян у поході на Ґаллію і Еспанію. Потім була візантійською цитаделею, а згодом твердинею ґенуезької республіки.

Хоч кожна місцевість в Італії це ще одна історична леґенда, мало де так живо відчувається похід історії, як тут, на скелястому причілку. Доми тісно один біля одного рівним разком до пристані. Вони п'яти - шестиповерхові, розмальовані на різні кольори від білого через жовтий і червоний до темнозеленого. Коли ви знайдете в сутінку браму будинку, перед вами являються стрімкі сходи, що спинаються всередині будинку і закінчуються брамою до наступної, вищої вулиці. Тому доми, що в пристані мають п'ять - шість поверхів, від вулиці є дво - триповерхові. Коли дивитеся від горішньої брами вниз, видно море і човни, прив'язані до берега, і людей, що ліниво мотаються по надбережній променаді. Всюди бездоганна чистота і гра кольорів, затінок середньовіччя. На вулицях заснули кроки римських леґіонерів і візантійських завойовників. На площі Гарібальді у стіп гори, на якій розташувалась оселя, сидить бронзовий Віктор Емануїл II, підкручуючи свого буйного вуса. Так старовина примикає до нових часів.

Найчудесніше місце в Порто Венере — скелястий виступ, що вибігає у відкрите море. На ньому костел св. Петра, побудований у VI столітті в сирійському стилі, зебровано - смугастий, з поліхромно мармуровим вимощенням подвір'я. Тиша панує в костелі, немає там пишних образів ані золота. Але крізь його вікна вривається шум моря, вливається синява морської далі.

Канонічна візитація Преосв. Йосифа в Боффало

З нагоди канонічної візитації парохії св. О. Николая в Боффало, Преосвященним Кир Йосифом, єпископом Стемфорду влаштовано Бенкет.

Бенкет був останньою дією в Боффало, а 16 березня візитація української католицької цілоденної школи, в суботу 17-го відвідини місцевих суспільно - громадських осередків, приймання на авдієнції представників і світських організацій та приватних осіб, увечері зустріч із середньошкільною молоддю. В неділю 18-го участь в Богослуженнях в двох церквах та виголошення проповідей на п'ятьох Службах Божих. По полудні зустріч з громадянством на Бенкеті.

В п'ятницю, перед шкільною наукою Архиєрейська Служба Божа в церкві Матери Божої Одигітрії для шкільної дітвори. Всі діти приступили до св. Причастя. По Богослуженні спільне сніданя Владики з шкільними дітьми й учителями, і візитація школи.

В суботу Богослуження в церкві св. о. Николая. В год. 11.30 Владика відвідав найстарший боффалівський Народний Дім Української Американської Січі. Прорідли ряди наших піонерів, залишилась їх горстка сивих і похилих, виснажених довголітньою працею. Зібралась їх громадка, щоб привітати свого Владику хлібом і сіллю, а внучка одного з найстарших імігрантів вручила Преосвященному китицю пурпурових рож.

До Українського Національного Дому, в якому приміщується Пластова Станиця, Владика прибув о год. 12.30 по пол. Владику привітали господарі Дому станичний проф. Олександер Бережницький в приявності пластової молоді.

З черги Владика відвідав Дім „Дніпро". У головному вході цього дому привітали Владику хлібом і сіллю господарі дому, а також представники Організацій Визвольного Фронту. Відтак в головній залі привітали, уставлені в дві колони, члени Юного СУМ-у. Тут, як і в попередньо відвіданих домах, Преосвященний виголосив патріотичну промову, говорячи про наші завдання в майбутньому.

В неділю дня 18-го березня, о год. 7.45 рано торжественне впровадження Владики з приходства в храм св. о. Николая при звуках Сумівської оркестри, СУМА і Пласту, почесної асисти уніформованих ветеранів, церковних і світських організацій із своїми прапорами та великого числа вірних.

Преосвященний відправляв Службу Божу. По св. Євангелії Владика засів на приготованому для нього єпископському троні. Парох і декан о. Николай Вояковський виголосив привітання в честь Преосвященного, а при кінці своєї промови говорив про свою працю в парохії, де працює 5 років. Закінчуючи, о. парох просив Преосвященного про звільнення та перенесення на іншу парохію, покликаючись на слово св. Нисьма, що „інший є той, що сіє, а інший той, що збирає", та на ті слова, що Спаситель сказав був до св. Павла: „Трудно тобі проти струї плисти". Парох казав, що знемігся тут важкою працею, і сил уже не стає у тій важкій душпастирській роботі.

Ці слова зробили на присутніх велике враження, і кожний пояснював собі ці слова по своєму. Але незаперечним фактом є, що о. Вояковський у самовідреченій праці для парохії втратив багато свого здоров'я.

В неділю відбулась зустріч Владики з громадянством на бенкеті в честь Преосвященного Владики. Точно о год. 4-ій по пол. в шкільну авдиторію прибув Владика, якого привітали на вступі хлібом-сіллю парафіяни Тимкович, адв. Макогон і проф. Бережницький. Після молитви Кир Йосиф засів в окруженні майже всіх священиків боффалівського деканату. Бенкетом проводив проф. Зенон Саган. Представники поодиноких церковних і світських організацій висловлювали привіти, які започаткував голова Відділу УККА д-р Михайло Лоза.

Тостмайстер проф. З. Саган у вступному слові подав життєпис Владики, відтак представив Преосвященному парафіян св. Отця Николая, і цілу боффалівську громаду з її суспільно - громадськими проявами та надбаннями, надбаннями збірними та надбаннями поодиноких осіб у всіх ділянках.

Владика дякував парафіянам за християнську солідарність та за особливий вияв пошани, а о. деканові за великі труди, що увінчалися гарним вислідом.

Після молитви заспівали всі присутні у честь Владики прегарне „Многая Літа".

Степан Шишлянський

Комуністи займали визначні становища в збройних силах ЗДА під час війни

Вашингтон. — Цивільний розвідчик летунства д-р Роберт Бірстекер, зізнаючи в Сенатській підкомісії готовости, заявив, що під час другої світової війни в збройних силах було багато комуністів, які займали визначні становища. Але тепер, казав цей розвідчик, в збройних американських силах немає комуністів, бо їх негайно виявила б військова розвідка. В цій підкомісії зізнавав вишкільний офіцер фльоти, який домагався, щоб всі працівники департаменту оборони „від найнижчого до найвищого" і навпаки були поінформовані про загрозу від комуністів. Якщо не знають добре програми комунізму об'єднані шефи штабів, то і вони повинні запізнатися з ціллю цієї комуністичної доктрини, що хоче панувати над цілим світом. Бо тільки тоді можна буде її з успіхом поборювати.

Пам'яті незабутнього вчителя сл. п. д-ра Никифора Гірняка

У безперервному ланцюгу втрат, що їх зазнаємо з відходом у кращі світи наших чільніших людей, прийшла оце недавно нова: дня 4-го березня 1962 р. попрощався зі світом д-р Никифор Гірняк, учасник Визвольних Змагань, педагог, приятель молоді, дослідник нашого недавнього минулого. Згідно з утертим звичаєм, громада, а зокрема комбатантська організація, подбала про те, щоб Покійного супроводили в останній Його мандрівці прощальні слова, промови. В них, у промовах, участь Покійного у Визвольних Змаганнях була головним і малощо не єдиним мотивом, хоч велику частину свого життя Покійний провів на педагогічній ниві, гідно й совісно виконуючи нелегкі й відповідальні обов'язки українського вчителя. Цей аспект біографії пок. д-ра Никифора Гірняка напевно знайде в майбутньому свого дослідника, чи то в межах праці над історією Українського Педагогічного Товариства „Рідна Школа", чи в студії над минулим українського життя Тернополя, де д-р Никифор Гірняк належав безспірно до гурта визначних громадян. Нам же, колишнім Його учням, випускникам Української Коедукаційної Гімназії „Р. Ш." в Тернополі, бажалося б закріпити жмут думок і рефлексій, що зродились у нас на вістку про смерть нашого Дорогого й Незабутнього Вчителя.

Пам'ятаємо Його невисоку, але кріпку, випрямлену постать, що проходила твердим кроком поміж рядами шкільних лавок, прямуючи до „катедри". Коротке „Сідати!", і в залі залягала невимушена тишина; в ній, у тій тишині, не було нічого із страху чи нервозности, бо д-р Никифор Гірняк не належав до „грізних" учителів нашої гімназії; в ній, у тій тишині, виявлялась усе наше нескладне відношення до нього — наша пошана й наша любов. Обома цими почуваннями наділювали ми його тому, що пошану викликувала сила його особовости, а любов ми йому тільки відвзаємнювали: адже він любив нас по - батьківськи, й ми це постійно та при кожній нагоді відчували. А нагод було чимало.

Викладаючи українську мову й літературу, а попри це й історію України, д-р Гірняк умів заставити нас поважно займатись цими трьома предметами. В вищих клясах застосовував він дуже успішну методу навчання: під його проводом, за його вказівками та при його помочі приготовляли самі учні теми з літератури, подаючи свої праці, в формі коротких рефератів, під розгляд усієї кляси. Викладач заохочував усіх обговорювати дану тему, дискутувати, ставити запити, сам же ніби стояв осторонь, тільки часдо-часу, в потребі, спрямовував дискусії на властиві рейки. Неменш цікаво підходив до усних відповідей учнів: коли учень виходив із невластивої точки, д-р Гірняк завжди дозволяв йому самому зрозуміти помилку; коли ж і тут не щастило, тоді зручно, коротко й тактовно суґерував кращий підхід до теми. Не було легко в д-ра Гірняка отримати беззастережне „дуже добре", але й нечасто траплялось, щоб хтонебудь заслужив на погану оцінку. Менш талановиті отримували більш уваги професора, він їм допомагав радами, заохотою до праці, книжками зі своєї багатої бібліотеки. Менш пильних картав суворими словами, але й тоді в кутиках уст була завжди напоготові добродушна усмішка. Це й було однією з найцікавіших рис фізіономії д-ра Гірняка, бо ось, в іншій ситуації, коли він жартував, і його очі сміялись, лінія уст затримувала повагу...

У збірнотному житті тернопільської рідно - шкільної молоді був пок. д-р Гірняк активним, безпосереднім учасником. Ми бачили його серед нас не тільки на лекціях і перервах, але практично в усіх проявах нашого життя. Суботами — в учнівській читальні, то знову на сходинах Українського Гуртка. Він завжди активно допомагав у праці Драматичного Гуртка. Він був з нами чи не на всіх прогульках, коли „вся школа" їздила на Маркіянову Гору, до Кривча, або Теребовлі. Він був серед нас і тоді, коли меншими гуртами ми прогулювались по ближчих околицях Тернополя, або плавали-„лодкувались" на Сереті. В цих близьких взаєминах із учителем ми подивляли його вмілість наблизитись до нас у хвилинах дозвілля й ні на хвилину не захитати своєї гідности та поваги.

Ми бачили його щонеділі в церкві, а в пам'яті чомусь закріпилась і така дрібна картинка, як у будний день, раненько, ще перед початком науки в школі, він стояв біля престолу „Середньої" церкви та служив до Святої Літургії...

То знову виринає з пам'яті ще одна подія з давніших часів: на площі „Сокола" — море пластової молоді; посвячення прапору місцевого дівочого куреня, а в зв'язку з тим — зустріч пластунок і пластунів із інших місцевостей. Серед пластової Старшини виднієє постать д-ра Гірняка, в пластовому одностроі. Незабаром після цього Пласт розв'язано. Молодь, виховувана українськими педагогами типу д-ра Никифора Гірняка, шукає змоги виявити та запрягти в діло свої патріотичні почування. Частина опинилась у рядах революційного підпілля. Знає про це д-р Гірняк, але не засуджує за це своїх учнів. Він допомагає їм радами й осторогами, щоб, бува, гарячий темперамент і брак досвіду не нанесли молоді та школі поважної шкоди...

На стрічці споминів про д-ра Гірняка — ще один кадр заслуговує на згадку, як ще кілька рисок у студії його портрету: В суботу, після „екзорти" відбувається проба шкільної оркестри. Готують черговий виступ, працюють пильно, бо ж оркестра — це гордість школи. Серед юних оркестрантів сидить д-р Гірняк із своєю улюбленою віолончелею, що її почав вивчати відносно недавно. Пильно дивиться в ноти, пильно слідкує за рукою диригента, ділом показує зразок музичної дисципліни. І на цьому відтинку молоді — він серед нас!

Готовий рушати в останню земську дорогу, лежав покійний д-р Никифор Гірняк посеред квітів, із виразом поваги на обличчі, неначе слідкував уважно за всім, що діялось довкола нього. Неслись богомільні співи, лунали промови, відбувався такий знайомий ритуал... Годилося, щоб із невеликого числа присутніх учнів професора хтось один попрощав його кількома словами. Та склалося так, що не вистачило часу для прощального слова від учня покійного. Довелось прощатися з ним не за встановленим зразком, а більш інтимно: молитвою і коротким „самна-сам"...

„Прощай, Учителю!" — і засклилися очі. Враз ніби почувся такий знайомий голос... ніби вчитель удавано сердитим тоном промовив:

„Та що ти, хлопче!?"...

М. Г.

У східній частині ЗДА передбачають температуру нижчу від нормальної

Ню Йорк. — Федеральне бюро погоди передбачає, що в найближчих тижнях в тих стейтах, що є на схід від лінії Дакота - Тексас, температура буде нижча від нормальної для цієї доби (друга половина квітня і перша половина травня). Нормальна температура в цьому часі мала б бути пересічно така: Ню Йорк — 55.5; Шикаґо — 53.7; Денвер (Колорадо) — 52.3 і Сан Франсіско — 55.1. В стейтах на захід згаданої вище лінії буде температура вища від нормальної. У східніх стейтах має бути більше як нормально дощу, а в південних менше.

УЛТ закінчує підготову до наукового з'їзду

Ню Йорк. — В середу 4-го квітня 1962 р. тут, в домівці Українського Інституту Америки відбулося спеціяльне засідання Головної Управи Українського Лікарського Товариства Північної Америки для кінцевого обговорення й усталення усіх точок програми Наукового З'їзду Т-ва, що відбудеться в днях 26-27 травня ц. р. в готелі Статлер-Гілтон в Дітройті, Мишиген.

Засіданням проводив голова УЛТПА, д-р Ростислав Сочинський, секретарювали — д-р Юрій Кушнір і кореспондент Канцелярії Гол. Управи — інж. І. Шабельський. У засіданні взяв участь д-р Володимир Прокопович, заст. голови Відділу Мишиґен, д-р Микола Остафійчук, 1-ий заступник голови УЛТПА, заст. голови Відділу Торонто, що прибув до Ню Йорку з Канади, і запрошений гість — д-р Богдан Шебунчак, новообраний голова Відділу УЛТПА Метрополії Ню Йорк.

Підготовчу працю до З'їзду майже закінчено. Передбачається велику фреквенцію на З'їзді не тільки членів УЛТПА, але й українського громадянства, для якого влаштовується окрему сесію популярно - медичних рефератів. Для дружин лікарів та гостей підготовляється цікаву культурно - розвагову програму, яка включатиме м. ін. окремі доповіді, показ жіночої моди, звидження музеїв та багато цікавих історичних місць Дітройту й околиць. Окрема програма передбачена для дітвори під фаховим доглядом.

До наукової програми зголосили свої доповіді 14 українських лікарів з різних стейтів, чи провінцій Америки й Канади, більшість з них визначні науковці, професори університетів і практикуючі спеціялісти. Доповіді виголосять д-ри: Данило Антоневич, Осип Берест, Тома Воробець, Мирослав Грещишин, Михайло Логаза, Михайло Марків, Роман Осінчук, Софія Парфанович, Орест Рижій, Іван Розгін, Василь Трухлий, Юрій Трухлий, Роман Цурковський і Тарас Шеґедин. Під час З'їзду відбудеться ділова Конференція з участю Управ усіх 13-ти Відділів УЛТПА і загалу членства, на якій обговорюватиметься актуальні професійні й громадсько-суспільні проблеми. Вступне слово на Конференції матиме д-р Богдан Олесницький, заст. голови УЛТПА.

Місцеве громадянство будуть репрезентувати на З'їзді п-ні Маруся Бек і п. Іван Панчук, а Український Конґресовий Комітет Америки — ред. Володимир Душник, які виступлять з коротким словом під час Бенкету.

Під час Балю, матиме місце також короткий вокальний і розваговий виступ місцевих артистів.

В програму спеціяльної сесії для громадянства, що відбудеться другого дня З'їзду, увійдуть слідуючі доповіді: д-р Тома Лапичак (Шикаґо) — „Лікарі - пацієнти - суспільство"; д-р Іван Мосійчук (Боффало) — „Радіо-активність і її вплив на людський організм"; д-р Микола Грушкевич (Клівленд) — „Недоліки модерної відживи".

З життя був. українських комбатантів у Франції

Комбатантський З'їзд і Ювілей 75-ліття ген. О. Удовиченка

В м. Оден-ле-Тіш у департ. Мозелі у Франції відбувся 31 березня і 1 квітня З'їзд Т-ва б. Вояків Армії УНР, сполучений з відсвяткуванням ювілею 75-річчя незмінного голови Т-ва ген. О. Удовиченка.

На З'їзді обговорено і вирішено низку важливих організаційних проблем, що постали внаслідку розколу в Т-ві після 20-го З'їзду в 1961 р. Глибокі непорозуміння, що торкаються зміни старого статуту Т-ва, як теж ліквідованого тепер „Українського Дому" в Парижі, довели до цього прикрого стану, що у Франції два Військові Т-ва, що є явищем високо неморальним і шкідливим.

З'їзд під головуванням побратима Спендовського, заявився за втриманням старого внутрішнього статуту Т-ва, що обов'язує з 1927 р. і доручив новообраній Управі докласти всіх старань, аби довести до замирення і об'єднання обох таборів б. українського воцтва у Франції.

Стоячи на базі дотеперішнього внутрішнього статуту Т-ва, З'їзд обрав Гол. Управу Т-ва в такому складі:

ген. О. Удовиченко — голова Т-ва;

полк. І. Чорноморець — заступник голови;

члени Гол. Управи: пор. В. Калиніченко, хор. І. Яворовський, хор. В. Лазаркевич, хор. В. Зубенко.

Ревіз. Комісія: сот. А. Тарнавський, сот. М. Поліщук, хор. І. Ґахович.

На З'їзд надіслано багато привітань з Франції і з-за кордону, зокрема зі ЗДА. Ген. Удовиченка з його ювілеєм привітали окремими листами м. і. Президент УНР в екзилі д-р Ст. Витвицький, голова УНРади інж. О. Бойдуник та від Президії Виконавчого Органу УНРади м. голова п. Ф. Пігідо. Т-во Українських Ветеранів у ЗДА, надсилаючи привітання ген. Удовиченкові, повідомило одночасно про вибір його на почесного голову Т-ва.

Богослужбу і молебень на інтенцію Ювілята відправив панотець Петро Попель, голова філії Т-ва в Ліоні.

З'їзд закінчився бенкетом у милій атмосфері побратимської дружби і відданости ген. Удовиченкові, одному з найбільше визначних полководців з часів Визвольних Змагань 1917-20 рр. та заслуженому організаторові б. українського Воцтва у Франції й у Західній Европі.

Гор.

Дітройтська капеля бандуристок

Дітройтська Капеля Бандуристок під мистецьким керівництвом Петра Потапенка розвивається з кожним днем чимраз краще. Від скромних початків (18 членів) Капеля виросла до поважної мистецької одиниці з 36 членками, при чому слід підкреслити, що до складу капелі належать також жінки з давньої еміґрації. Капеля Бандуристок, — єдина на терені ЗДА, — зискала собі не тільки признання української спільноти, але також належне признання від американської публіки. В рецензіях провиступи Капелі Бандуристок, поданих в „Свободі", сказано: „Лагідно, з чуттям міри тону, співає молодечий дівочий хор під акомпаніямент бандур...". Концерти Капелі Бандуристок відбувалися, крім численних виступів в Дітройті, в таких містах: Торонто, Боффало, Рочестер, Шикаґо, Гамілтон, Лондон, Віндзор, Лансінґ, Клівленд і ін. В найближчому часі Капеля Бандуристок виступить 14-го квітня в Питтсбурґу в українській залі при 18-ій вулиці, а в неділю, 15-го квітня в Клівленді в Авдиторії Вищої Школи Лінкольна. Бажаємо Капелі Бандуристок успіхів також на згаданих концертах

(О. М.)

● **Совєтський уряд** проголосив, що він відмовився від пляну перевести в 1967 році міжнародний ярмарок у Москві. Большевики плянували такі міжнародні торги чи пак міжнародну виставу в 50-ті роковини своєї революції. Але вони рішили, що це було б в надто короткому часі після міжнародної вистави в Ню Йорку в рр. 1964/65, отож небагато держав взяли б у такій московській виставі участь. Крім того — теперішня господарська скрута в СССР каже стриматись з рішеннями, які вимагають нових великих грошей на непродуктивні цілі.

● **Джон Бін**, лідер англійської Національної партії, заперечив, наче б та партія перетворювалась на націонал - соціялістичну за зразком німецького гітлеризму. Він здискредитував колишнього організатора тієї партії, який пустив у світ таку вістку. Зрештою, та Національна партія не грає в Англії ніякої ролі

Напередодні процесу проти вбивника Б. Сташинського

ЗАКЛИК УККА

На засіданні Екзекутиви УККА 13-го квітня розглянено, між іншим, також справу недалекого процесу проти Б. Сташинського, вбивника загально відомих українських діячів сл. п. Степана Бандери й Лева Ребета, бо західньонімецька федеративна прокуратура вже доручила цьому злочинцеві акт обвинувачення.

Екзекутива УККА стала на становищі, що процес проти Б. Сташинського матиме політичний характер виїмково великого значення. Бо ж на лаві обвинувачених буде засідати не тільки Б. Сташинський, але й ціла та страхітлива система совєтського терору, стосованого до протикомуністичних діячів на еміґрації, знаряддям якої був обвинувачений.

У цьому процесі виступатимуть родини названих жертв терору як пошкодовані, репрезентовані своїми адвокатами. Це вимагає поважних коштів. Тому Екзекутива УККА вважає за вказане й доцільне в цій загальнонаціональній справі звернутись до всіх американських українців із закликом, щоб вони причинилися своїми пожертвами до покриття коштів процесу й оплати адвокатів, що репрезентуватимуть пошкодовані родини.

Екзекутива УККА

Виставка праць Н. Сомко і С. Макаренка

В залях Українського Інституту Америки відбувається спільна виставка малярських праць Надії Сомко і Сергія Макаренка. Залі найкращого нашого будинку в Ню Йорку нагадують барвисту писанку. Переважають світло - жовті, зеленаві і теплі помаранчові кольори, і коли соковиті „Цитрини і помаранчі", поетичні „Квіти Кетскильських гір" чи „Ромашки" Н. Сомко радують душу, то її ж такі твори, як „Урочистий вихід Ярослава Мудрого з родиною", „Гетьман І. Мазепа в св. Софії" й подібні — особливо хвилюють українського відвідувача виставки: між нашими образотворчими мистцями небагато жінок брались за історичну тематику, що вимагає неабиякої підготови, вивчення доби, костюмів, портретної схожости тощо. З-понад 50 олій, акварель і темпер пані Надії Сомко важко відділити найкращі речі, але погляд усіх спиниться на великій картині з зображенням бандури і козацької зброї. Все є у ній: і глибока любов до українського минулого, і мистецький мазок пензля, і цікаве, якесь мерехтливе освітлення. Не даремно на відкритті виставки промовці — д-р Ю. Ревай, проф. Г. Костюк, проф. Д. Горняткевич підкреслили, що Надія Сомко, випускниця Харківського Художнього Інституту, — учень С. Кричевського.

Не меншого вчителя мав і випускник Київського Художнього Інституту, наш ціненний і вдумливий портретист Сергій Макаренко, — учень Михайла Бойчука, засновника славетної школи українських монументалістів. Його „Пані в білому", „Еспанка" та портрети видатних українських діячів написані з підкресленням індивідуальности людини; є в кількох його портретах щось більше, ніж зовнішність — розкриття внутрішнього світу людини, підкреслюване навіть тонами тла.

Україна, Югославія, Італія, Арґентина, Америка... — країни життєвої мандрівки обох мистців, їх праці, враження, виставок. Цікава, хоч і нелегка, мандрівка знайшла найкращий відгук — мистецький.

Виставка триває до 6-го травня.

Л. Е.

● В місті Орані в Альжирі французькі терористи розкинули летючки, в яких ніби одна група американців, що виступає під назвою „Американська Національна Партія", солідаризується з революційно - терористичною акцією Тайної Військової Організації альжирських французів та закликає її до дальшої боротьби проти режиму ген. де Голя. Американські газети інформують, що та „Національна Партія" нараховує 1 членів в Ню Йорку і 11 в Луїзіяні і має за ціль — негайне проголошення війни Совєтам.

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь д-ра Зіновія Л. Мельника: „Економічний колоніялізм на Україні в часі першої п'ятирічки

На науковому засіданні Правничо - Економічної Секції УВАН у ЗДА, що відбулось 27 грудня 1961 року, д-р Зіновій Мельник зробив доповідь на тему: „Український капітал в економіці СССР в першій п'ятирічці (1928-32 рр.)". На засіданні головував І. Л. Замша.

Предметом дослідження З. Мельника було питання, де СССР узяв капітал для будівництва нових заводів і фабрик на початку приспішеної індустріялізації? Як відомо, позичок з-за кордону на розбудову своєї індустрії СССР не дістав. Доповідач прийшов до висновку, що основними джерелами капіталотворення в СССР у першій п'ятирічці були: 1) економічна експлуатація неросійських республік, зокрема України, шляхом викачування з них надвишки податків; 2) відбирання за безцінь сільсько - господарської продукції в колгоспах та вивіз її закордон, тобто недооплачення праці колгоспників. Інші джерела творення капіталу, як зиски промисловости, транспортних чи фінансових установ мали менше значення.

За даними офіційної совєтської статистики, Зіновій Мельник обчислив, що в 1928-1932 рр. прибутки всесоюзного державного бюджету на Україні становили 16.744 мільйони карбованців, а видатки — лише 11.788 міл. карб. Отже в московській скарбниці залишилось 4.956 міл. карбованців українського капіталу, що був вкладений поза кордонами України. Звідси, норма визиску України Москвою у першій п'ятирічці становила 29,6%, що є в півтора-два рази більше, ніж ступінь визиску африканських та азійських колоній західньо - европейськими імперіями на початку цього сторіччя.

Згадані 4.956 міл. карб. капіталу, що були випомпувані з України, становили коло 11.5% усіх всесоюзних капіталовкладень поза Україною.

З. Л. Мельник ствердив, що головним каналом переливання капіталів з УССР до всесоюзної скарбниці став запроваджений у 1930 р. податок з обігу (або „оборотовий податок"). Його було зібрано в УССР за вказаний період 10.702 міл. карб. Цей податок включається в ціну споживчих товарів та харчів і тому пересічна людина ніколи не знає, скільки того податку платить. Складається цей податок, з одного боку, з сум недоплачених дуже низькими заготівельними цінами і високими відпускними цінами, а з другого боку, з сум, переплачених споживачами, що купують перероблену промисловістю с. г. продукцію в державних крамницях по цінах, що значно перевищують її вартість.

В кінці своєї доповіді З. Л. Мельник наголосив факт, що викачування капіталів з України через механізм податку з обігу продовжується безперервно і нині. Колоніяльний визиск України вцілому, а села зокрема після першої п'ятирічки став притаманною рисою совєтського господарювання на Україні.

Після доповіді відбулась дискусія. Відзначено, що метода З. Л. Мельника подібна до методи Волобуєва, який обчислив, що у 1927 р. ступінь експлуатації України через державний бюджет становив 21%. Згадувано також подібні обрахунки В. Доброгаєва, А. Річицького, Є. Гловінського, В. Голубничого й ін., а також те, що останнього часу в Держплані УССР знову відновлено працю над обчисленням балянсу капіталообміну між Україною і Союзом, висліди якої ще не опубліковані. Дискутанти підкреслювали необхідність збереження єдиної методи в таких студіях, щоб висліди обчислень за різні роки можна було легко порівнювати.

Зокрема І. Замша у своєму виступі зазначив, що гроші в СССР є довільним інструментом економічної політики в руках уряду, що вони, особливо в першій п'ятирічці, зазнали багато змін у бік зниження їх реальної вартости, і тому грошові показники не дають вірної картини економічного стану. Аритметичні підрахунки совєтських економічних даних за різні роки, без приведення цих даних до порівняльного стану через відповідні перерахунки, набагато розбігаються з правдивим станом. Одним із способів шукання таких правдивих даних є перерахування продуктів у натурі на грошову оцінку за тими самими цінами. І. Замша висловив думку, що ступінь експлуатації України у першій п'ятирічці був більший, ніж це вийшло за обрахунком З. Мельника. Щодо податку з обігу, то ним обкладають найбільш вживані продукти споживання, як хліб, цукор, горілку, тютюн і т. д., в розмірі до 83% ціни їх продажу. Це є важкий податковий тягар, що падає на плечі споживача в більшій мірі, ніж в інших країнах світу. Широке населення СССР про це не має належної уяви.

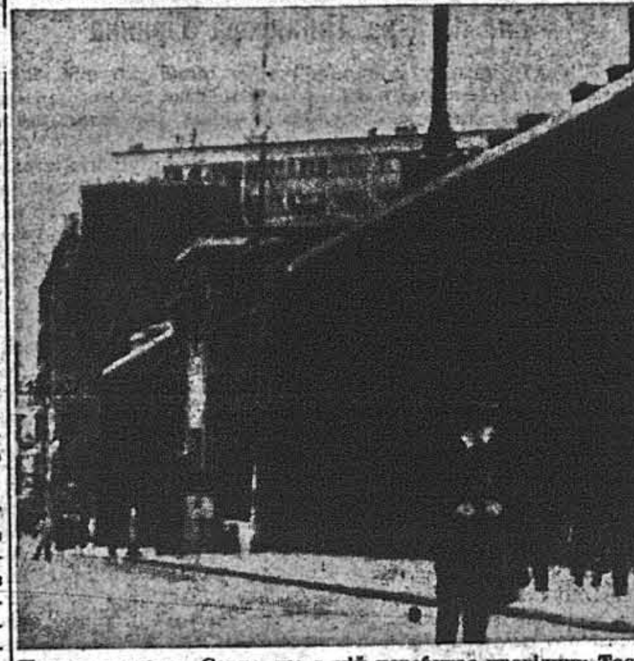
В. Голубничий висловив погляд, що навіть коли розрахунки З. Л. Мельника й не зовсім точні, проте доводять факт існування економічної експлуатації України. Обчислення суми випомпуваного з України капіталу важливе на думку Голубничого також і тому, що тоді з'являється можливість проаналізувати раціональність існуючої політики переливання капіталів з України в Росію. Є підстави твердити, що продуктивність капіталовкладів на Україні була і є вищою, ніж у Росії. На один карбованець капіталу, вложеного на Україні, можна мати більший приріст продукції нового капіталу, ніж у Росії. Це значить, що вивіз капіталів з України не був оправданим. Це був і є звичайний грабунок, зумовлений інтересами великодержавного російського шовінізму, а не якогось там будівництва соціялізму чи раціонального плянування.

С. Процюк у своєму виступі підкреслив важливе значення методи обчислень З. Мельника з погляду прийнятих на Заході економічних теорій.

В засіданні і дискусіях взяли участь молоді українські економісти з-поза Ню Йорку (В. Бандера, Л. Коваль, І. Коропецький, М. Богатюк), що приїздили до Ню Йорку на з'їзд Американської Економічної Асоціяції. Учасником з'їзду був і доповідач З. Мельник, викладач фінансів в дю університеті.

В. С. Г.

В'ЯЗНИЦЯ, ЩО ДО НЕЇ ПРИВЕЗЕНО ГЕН. САЛЯНА

Паризьку тюрму Санте, що в ній перебуває провідник Таємної Військової Організації колишній генерал Рауль Салян, зловлений востаннє в Альжирі і привезений до Парижу, охороняє безупину, вдень і вночі французька поліція.

Кеннеді відвідає Мехіко в днях від 29-го червня до 1-го липня

Палм Біч, Флорида. — Секретар Білого Дому П'єр Салінґер повідомив, що вже усталено дату державної візити до Мехіко, і президент Кеннеді відвідає мехіканського президента Адольфа Льопеза Матеоса в днях від 29-го червня до 1-го липня. ц. р. Пресовий секретар заявив, що президент Кеннеді „з радістю зустрінеться з президентом південної сусідньої держави, яка довгі роки є приятелем ЗДА". Подробиці цієї подорожі ще не є випрацьовані. Очевидно, що оба президенти обговорюватимуть справу Куби. На конференції в Пунта дель Есто в січні цього року Мехіко і Бразилія були проти пропозиції ЗДА, щоб Кубу викинути із організації Американських Держав. Вліті президент Кеннеді має відвідати також і Бразилію, але це зможе відбутися аж при кінці серпня.

ВОГОНЬ І ПОПІЛ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лику ідею; він з нею злився, вона була: звільнити 40-мільйоновий нарід з-під московського насильства ... Ні! Петлюра не несе ніякої відповідальности за погроми. І ні одного доказу не представлено тут, який би це підвердив. Ось 300 сторінок (документи про погроми на Україні) — наказів, проклямацій, рішень, актів, у яких засуджується погроми. Все це постійно висловлював Симон Петлюра".

Вкінці Ален Дерош розплутує диявольську інтригу, ціль якої була — навіки здискредитувати пам'ять Головного Отамана. Він переконливо розкриває совєтську інсценізацію, в якій „герой" Шварцбарт „повстав проти кривд, заподіяних його народові". — Правда була цілком інакшою: „герой" діяв у спілці з іншими „героями", такими самими, як і він. Повернувшись з Москви із певним завданням. Шварцбабт перед атентатом зустрівся з чекістами, як Володін і інші большевицькі аґенти. Пляни злочину обговорювалися в крамниці вбивника. І нарешті 25-го травня 1926-го року на вулиці Расіна в Парижі цей ганебний злочин доконано.

Тим часом п'яті колони почали діяти по всіх країнах. Почалася аґітація серед жидів у пресі, щоб їхали в Париж свідчити про погроми. Дереш оповідає, який успіх мала ця акція, але про „свідчення" на суді лякопічно інформує, що на запити суддів, чи свідки були очевидцями погромів, вони відповідали: „Мене там не було, але ..." — „Я нічого не бачив, але думаю ..." — „Я нічого не чув, але мені здається ..." і тд. Коли один свідок жидівського походження, Ілія Довковський, заявив, що Петлюра не винен у погромах, то оборонець Шварцбарта зумів переконати суд, щоб цього свідка піддали психіятричному дослідженою.

У рядах приятелів українців Ален Дерош займе, безперечно, заслужене йому місце. Ще варто згадати у зв'язку з цим ряд імен, що їх автор подає в своїй книжці, як друзів України. І так, з пошаною цитує він таких французьких письменників: Р. Тіссеронд, що написав „Життя Народу" (Україна), Париж 1933 р.; Еммануель Евейн, автор книжки: „Проблема незалежности України", Париж 1931 р.; Ж. Ксидіяс, автор книжки: „Французька інтервенція в Росії", Париж 1930 р. Пишучи свою книжку, Ален Дерош використав такі українські джерела: проф. В. Маркусь: „Совєтська Україна в міжнародних відносинах", Париж, 1959 р., а також проф. Ілля Борщак: „Україна на Мировій Конференції", Париж, 1938-го року.

Ця рецензія далеко не висвітлює багатого на зміст твору Алена Дероша, але нехай буде вона заохотою для українців перекласти цей цінний твір на головні мови світу.

Короткі вісті

● **У Конґо** багата бельгійська копальня міді й урану хоче відбудувати міст, що його поруйнували конґолійські вояки в жовтні мин. року, коли прийшло було до боїв між військом центрального уряду та збунтованого провінційного президента Мойсе Чомбе. Однак неможливо перевести відбудову того моста, бо ані центральний уряд Сиріля Адулі, ані провінційний Мойсе Чомбе не хочуть ґарантувати робітникам персональну безпеку, а без такої ґарантії компанія не може дістати робітників.

● **Італійський уряд** подав до відома, що коли виявиться, що на італійській території перебуває колишній французький прем'єр Жорж Відо, який приєднався до Таємної Військової Організації, яка терором воює проти режиму президента де Ґоля, то його видалять з Італії, як „небажаного гостя". Відо втік з Франції і десь скривається.

Посмертні згадки

Гнат ПЕТРИК, — довголітній член Б-ва св. Володимира, Від. 130 УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер 25-го березня 1962 року, проживши 77 років. До Б-ва вступив 1918 року. Покійний походив з села Міцьно, пов. Броди, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину, дві доньки: Софію і Стефанію. Похорон відбувся 27-го березня ц. р., в Магва, Ню Джерзі. Покійного поховано на Мери-Рест цвинтарі, Дарлінгтон, Ню Джерзі. — В. Й. П.!

І. Малець, секр.

Андрій БАТИК, — член Т-ва „Запорозька Січ" Відд. 388 УНСоюзу в Честері, Па., помер 28-го березня 1962 року, несподівано на серцевий удар, на 67-му році життя. Покійний походив з села Дорожів, пов. Самбір, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1913 р. молодим хлопцем і ціле своє життя проживав у Честері, Па. Покійний полишив у великому смутку дружину Софію, дочку Лілею, сина Івана з дружиною та 5 внуків. Похорон відбувся 31-го березня ц. р., з пох. заведення до української прав. церкви Преср. Діви Марії, при великій кількості Парафіян, Членів Відділу та Громади УНДому. Покійного поховано на Lawn Craft Cemetery. — В. Й. П.!

Є. Воловник, секр.

Іван ФРАЙДА. — член Т-ва „Українська Січ", Відд. 39 УНСоюзу в Сиракюзах, Н Й., помер дня 25-го березня 1962 року, по тяжкій і довгій хворобі, проживши 77 років. Покійний народився в селі Жерниця — Лемківщина, а в ЗД-Америки прожив 54 роки. Був одним із піонерів, який організував церковне і громадське життя в місті Сиракюзах. В союзовій праці займав різні пости урядника, а до УНСоюзу ставився з великою любов'ю і пошаною. Відзначався найкращими прикметами, а саме: побожністю, чеснотою, жертвенністю і любов'ю до своїх церкви і народу. В останній своїй волі жертвував на Семінар, Сиротинець і Церкву. Полишив у жалобі дружину Анну, дітей: Катерину, Михайла, Степана, Павла і 14 внуків та дальшу родину. Похорон відбувся 28-го березня ц. р., з пох. заведення до церкви, а опісля на вічний спочинок на цвинтар грекокат. церкви св. І. Хрестителя. Похоронні обряди довершили: о. дек. В. Середович і о. Н. Шоловка і виголосили гарні прощальні промови про чесне життя Покійного. Над домовиною прощав Покійного предс. 39-го Відділу УНСоюзу, п. О. Шмокалюк. Численними Службами Божими та пожертвами на добрі цілі, віддали останню пошану Покійному — Рідня, Організації, Приятелі та Союзовці. — Вічна Йому Пам'ять!

Управа

● РОЗШУКИ ●

ДЗЮВАНСЬКА Варвара з села Ходорківці, пов. Вібрка, пошукує сестру МАГДАЛИНУ зам. СЕНЮК, що після першої світової війни виїхала до ЗДА і мешкала під адресою: M. Seniuk, 83 Chestnut St., Wilkes Barre, Pa. Проситься писати на адресу:
Stefan DULKA
3085 De Repentigny Avenue
Montreal 5, Que., Canada

Хто знає, де живе
МИКОЛА КРАВЕЦЬ,
що переїхав з Бразилії до Шікаго, прошу повідомити:
д-р Ераст БУРАЧИНЬКИЙ
1127 N. Christiana Avenue
Chicago 51, Illinois
Tel.: DI 2-9619

ТАРЗАН, ч. 4827. Засуд смерти!

Світало, і село встало, збуджене меляхолійним биттям в барабани.

Надійшов час страчення... Тарзана і Лейвера вивели на кінець села...

Там вони пильно дивилися на зловісне оточення. — Ось вам ваша кара — гиготав Собіто. — Смерть через повішення!